การพัฒนาระบบดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการ

โดย ดร.พีระพล พูลทวี
นายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข [1] **พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ** แถลงนโยบายการศึกษา และแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2566 โดยมีการมอบนโยบายว่า การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะอยู่ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งนำนโยบายของรัฐบาลมาขับเคลื่อน เพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษาเต็มกำลังความสามารถอย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ภายใต้แนวทางการทำงาน **“จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน”** และใช้สำนวนที่เข้าใจง่ายคือ **“เรียนดี มีความสุข”** เพื่อเดินทางยกระดับคุณภาพการศึกษาไปด้วยกัน ซึ่งการเรียนการสอนจำเป็นต้องเริ่มจากความสุขทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง เมื่อมีความสุขจะส่งผลให้การเรียนดีขึ้น เมื่อการเรียนดีขึ้นจะส่งผลกลับไปทำให้มีความสุขมากยิ่งขึ้นแนวคิดในการจัดการศึกษาแบ่งเป็น 2 ข้อหลัก คือ การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และ **การศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต** โดยกำหนดวิสัยทัศน์ กระทรวง ศึกษาธิการ ว่าภายในปี 2570 **ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพมีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะที่จำเป็นพร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิต และปรับตัวสอดคล้องกับวิถีชีวิตโลกยุคใหม่** [2]

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมและวิถีชีวิต ที่เป็นสุขตามที่มุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนแล้ว การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ก่อให้เกิดความสับสนในการตัดสินใจในการรับค่านิยมต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อการปรับตัวของผู้เรียนที่ก้าวเข้าสู่วัยรุ่น มีค่านิยมที่ผิด ๆ ส่งผลให้

รูปที่ 1 แสดงนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการ 2566

เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิ เช่น ปัญหายาเสพติด การทะเลาะวิวาท หนีเรียน ชู้สาว การเที่ยวกลางคืน การรับวัฒนธรรมต่างชาติ หลงลืมวัฒนธรรมความเป็นไทยมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีการขายบริการทางเพศ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน [3]

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการสร้างและพัฒนา ระบบดูแลความเป็นอยู่ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน และมีความมั่นคงในชีวิต และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียน ซึ่งเป็นการบริหารจัดการ และดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง ในด้านพฤติกรรมด้านความคิด ด้านการใช้ทักษะชีวิต ด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต เป็นต้น เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องอยู่ควบคู่กับงานกิจการผู้เรียนนักศึกษา เป็นการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักในการดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าว และมีการให้ความร่วมไม้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครู บุคคลที่เกี่ยวข้อง และบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนและส่งเสริมจากทางโรงเรียน ซึ่งกระบวนการสำคัญในการที่จะดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละกระบวนการมีความสำคัญมากมีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทุกขั้นตอน ซึ่งเอื้อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีประสิทธิภาพ [4] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลความเป็นอยู่ของผู้เรียนแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างคุณค่าและคุณภาพในการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เพื่อตอบสนองความต้องการในการศึกษาที่มีคุณภาพและการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบวงจร ส่งผลให้สวัสดิภาพความเป็นอยู่ของผู้เรียนมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิต และการทำงานในอนาคตที่ดีสอดคล้องกับนโยบายการเรียนดี มีความสุข ใช้การศึกษาสร้างความมั่นคงในชีวิต สร้างประเทศให้มั่นคง มั่งคั่งต่อไปได้

จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านระบบ ดูแลความเป็นอยู่ของผู้เรียนได้ดำเนินงานโดยงานครูที่ปรึกษา ฝ่ายพัฒนากิจการผู้เรียนและนักศึกษา ตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. นั้น พบว่า ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักยังคงมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน โดยจะเห็นได้จากการมีผู้เรียนออกกลางคันย้ายสาขา ผลการเรียนต่ำ การไม่ผ่านกิจกรรมซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการดำเนินงานของระบบดูแลความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการยังขาดความชัดเจน และการมีส่วนร่วมจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหา เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธชาติ สร้อยสน [5] การประสานงานหรือการมีส่วนร่วมถือว่ามีความสำคัญต่อการบริหารในองค์กรเป็นอย่างมาก หากสถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการใช้ภาคีเครือข่ายหรือการทำงานแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้

แนวคิดหลักในการออกแบบ**ระบบดูแลผู้เรียน (Student Management System)** ที่ใช้ในการจัดการข้อมูล และการดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษา ระบบนี้ช่วยให้ทางผู้ดูแลสามารถติดตามและจัดการข้อมูลของผู้เรียนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น **เป็นตัวกลางสื่อสารระหว่างสถานศึกษา ครูผู้ดูแลผู้เรียน ครูฝึกในสถานประกอบการและผู้ปกครอง** สอดคล้องกับที่ รัชฎาภรณ์ เที่ยงสุข และวีณา จีระแพทย์ [6] ได้พบว่า การส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลผู้เรียน (Family Centered Cared) การได้รับกำลังใจและความช่วยเหลือจากคนในครอบครัว ส่งผลให้การดูแลผู้เรียนประสบความสำเร็จ โดยระบบสามารถออกแบบให้ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การลงทะเบียน การจัดเก็บข้อมูลส่วนตัว การติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้การรายงานผลการติดต่อกับครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ปกครอง ชุมชน และการจัดการกิจกรรมผู้เรียนต่าง ๆ มีประโยชน์มากในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและให้การสนับสนุนที่ดีให้กับผู้เรียน และผู้ปกครองในการติดตามและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาชีวศึกษาจึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งควรมีความแตกต่างจากระบบการดูแลผู้เรียนในระบบการศึกษาอื่นเนื่องจากมีบริบทของการศึกษาในสถานประกอบการ

โดยระบบการดูแลผู้เรียน ควรสามารถสร้างการสื่อสาร ความสัมพันธ์ในการดูแลผู้เรียน จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล (I Know You) อาชีวศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการตั้งแต่เยี่ยมบ้านผู้เรียน สังเกตพฤติกรรม สัมภาษณ์และการประเมินในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศและแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ซึ่งผลการดำเนินการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลทำให้ครูมีข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน มีข้อมูลสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองผู้เรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง มุ่งเน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย

2) การคัดกรองด้านจิตวิทยา และพฤติกรรมของผู้เรียน (I Hear You) ควรมีการสำรวจข้อมูลในด้านต่าง ๆ จากนั้นนำข้อมูลมาแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ เช่น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านี้มาดูแลผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาครู และครูฝึกให้มีทักษะด้านจิตวิทยา และการดูแลพฤติกรรมเด็กวัยรุ่นยุคใหม่

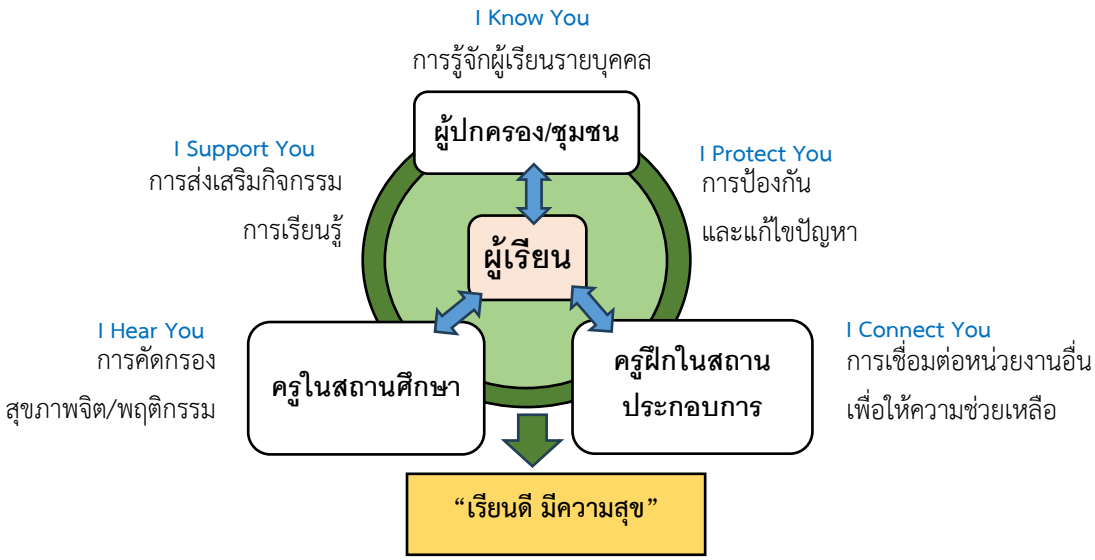
3) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (I Support You) ควรมีการจัดทำโครงการกิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในแต่ละด้าน ทั้งทางด้านวิชาการและทักษะกีฬา มีการแนะแนวผู้เรียนและส่งเสริมตามความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผลการดำเนินการทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ สามารถรู้ถึงความถนัดของตนเอง มีการทำกิจกรรมและเผยแพร่ผลงานของตนเอง ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย มีจิตสำนึกที่ดี และมีความสามารถตามสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน อาชีวศึกษาควรแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างถูกหลักการร่วมกัน

4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา (I Protect You) ควรมีการร่วมมือกันระหว่างครู ครูฝึก ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม ทั้งกิจกรรมภายในและกิจกรรมภายนอกโรงเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนให้ตรงจุด ซึ่งผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาจะต้องมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้สามารถดูแลช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันท่วงที ผู้เรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น และมีปัญหาลดน้อยลง ผู้ดูแลต้องได้รับการพัฒนาทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาวัยรุ่น อย่างทันท่วงที

5) การเชื่อมต่อหน่วยงานอื่น (I Connect you) อาชีวศึกษา ต้องวางระบบการประสานงานเชื่อมต่อทั้งจากผู้เรียนสู่หน่วยงานหรือ องค์กรอื่น เป็นการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การส่งต่อภายในกรณีครู ที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลได้ส่งต่อไปยังหัวหน้าแผนกวิชา ฝ่ายพัฒนากิจการผู้เรียน นักศึกษา ครูปกครอง และฝ่ายแนะแนว ส่วนการส่งต่อภายนอกต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เช่น โรงพยาบาล สาธารณสุข คลินิกสุขภาพจิต นักกิจกรรมบำบัด และสถานีตำรวจ เป็นต้น เพื่อสามารถดูแลผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตรงจุด และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับ ลักขณา ภูมาตนา (2559) [7] ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองผู้เรียน การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อที่มีการดำเนินงานสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนแบบมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองผู้เรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการบริหารจัดการที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้ตรงกับความสามารถ และนโยบายของสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สามารถป้องกันการเกิดปัญหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด และด้านการส่งต่อ พบว่า ผู้เรียนที่ถูกส่งต่อทั้งภายในและภายนอก ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้อง และรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ ปรมาภรณ์ สนธิ และพิมลพรรณ

เพชรสมบัติ (2562) [8] ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการคัดกรองผู้เรียน พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด และด้านการส่งต่อผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

รูปที่ 2 แนวคิดของระบบการดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษาเน้นการสื่อสารทุกทิศทางระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้เรียน

แนวทางการส่งเสริมการดูแลผู้เรียน

อาชีวศึกษาควรจัดให้มีการบริการด้านดูแลความเป็นอยู่ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบมีการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างความสัมพันธ์และประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีกระบวนการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ได้ผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอันจะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีและมีความสุข

อาชีวศึกษาควรส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและ**การนิเทศแบบคลินิก**ให้กับครูทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ครูที่ปรึกษาควรมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยทำให้ได้ข้อมูลจากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน การดูแลผู้เรียนอย่างแท้จริง และได้แนวทางในการดูแลผู้เรียน

อาชีวศึกษาต้องนำหลักการจิตวิทยาเชิงบวก คู่กับหลักจิตวิทยาอื่น ๆ เข้ามาเป็นส่วนสำคัญใน**การจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข** จึงก่อให้เกิดแนวคิดเรื่อง “Positive Education” ขึ้น หมายถึงระบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะความสามารถตามความชอบหรือ ความถนัดของนักเรียนโดยใช้จิตวิทยาเชิงบวกเป็นตัวส่งเสริมการอยู่ดีมีสุขทางสังคมของนักเรียนเป็นหลัก จากการศึกษาวิจัยยังพบว่า “Positive Education” ช่วยแก้ไขและบรรเทาปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน ในระบบการศึกษาอันเกิดจากอิทธิพลของสภาพจิตใจและสภาพการเป็นอยู่ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การใส่ใจสนับสนุนนักเรียนทางด้านอารมณ์และ สภาพจิตใจที่ดี

เพียงพอจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีแนวโน้มในการพัฒนาตนเองทางด้านการเรียนรู้ การดำรงชีวิต รวมทั้งการเข้าสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใส่ใจดูแลและ ให้การสนับสนุนอย่างเข้าใจสภาพจิตใจเท่าที่ควร [9]

อาชีวศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่ดีของครู และคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลโดยตรงกับการสร้างความสุขในการเรียนรู้ ตามที่ สุวรรณา นาควิบูลย์วงศ์ [10] ได้พบความสัมพันธ์ ของสาเหตุการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนอาชีวศึกษามี EQ ที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า **ปัจจัยที่มีอิทธิพลตรงต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขมากที่สุด คือ คุณภาพการเรียนการสอน** (บทเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน กิจกรรมในการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน) รองลงมาคือ คุณลักษณะของครู ผู้เรียน เพื่อน และพ่อแม่ผู้ปกครอง ตามลำดับ **โดยยังพบว่า เป็นปัจจัยสำคัญในภาพรวมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างเป็นสุข คือ คุณลักษณะของครู** (การเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ทักษะในการสื่อสาร รักและเอาใจใส่ผู้เรียน) โดยได้ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎี ของกิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ ได้แก่ การสร้างความรักและศรัทธา (love and Respect) ของผู้เรียนให้มีต่อครู การสร้างให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ (Learning Appreciation) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกนอกห้องเรียน รู้สึกเสรี ไม่กดดัน (Naturalization) สร้างให้ผู้เรียนการรู้จักตัวเอง พร้อมจะปรับปรุง รู้จักระงับอารมณ์ (Willing and Firm) สร้างให้ผู้เรียนมี EQ ที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล (Friendship) และการสร้างชีวิตที่สมดุล (Equilibrium of life)

สรุป การพัฒนาระบบดูแลผู้เรียนอาชีวศึกษาเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพและคุณลักษณะที่ดีของครู และการจัดการเรียนการสอนรูปแบบความคิดเชิงบวก รวมถึงต้องสร้างระบบการดูแลผู้เรียนที่มีส่วนร่วม และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้เรียน ทั้งในสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชนสังคม

เอกสารอ้างอิง

[1] กระทรวงศึกษาธิการ, *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ,* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.

[2] บัลลังก์ โรหิตเสถียร**,** *“รมว.ศธ.แถลงนโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข””,* ศธ.360องศา[ออนไลน์]. เว็บไซต์: https://moe360.blog/2023/09/14/minister-ed-statement-ed-policy/. (เข้าถึงเมื่อ: 4 ตุลาคม 2566).

[3] โชคชัย อาษาสนา, “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18,” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, กรุงเทพฯ, 2555.

[4] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.

[5] พุทธชาติ สร้อยสน. “การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย,” การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 55, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2560.

[6] รัชฎาภรณ์ เที่ยงสุข และวีณา จีระแพทย์, “ประสบการณ์ของผู้ดูแลในการดูแลเด็กวัยเรียนกลุ่มอาการดาวน์,” *วารสารการพยาบาลและการศึกษา,* ปีที่ 8, ฉบับที่ 1, หน้า 166, มกราคม – มีนาคม, 2558.

[7] ลักขณา ภูมาตนา. “สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ,” วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ, 2559.

[8] ปรมาภรณ์ สนธิ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ, *"แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี,"* บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, ปีที่ 7, ฉบับที่ 2, หน้า 47-60, พฤษภาคม – สิงหาคม, 2562.

[9] กนกวรรณ สุภาราญ, *"จิตวิทยาเชิงบวกว่าด้วยเรื่องการเรียนรู้ตามความถนัด การเรียนรู้อย่างมีความสุข", EDUCA*[ออนไลน์]. เว็บไซต์: https://www.educathai.com/knowledge/articles/410. (เข้าถึงเมื่อ: 6 ตุลาคม 2566).

[10] สุวรรณา นาควิบูลย์วงศ์, "โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามแนวปฏิรูปการศึกษาของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาสันฏิราษฎร์," *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,* ปีที่ 13, ฉบับที่ 1, หน้า 112-121, มกราคม – มิถุนายน, 2556.